

Fugle, padder og krybdyr på Amager Fælled 2013

Biomedia

Rapport til Københavns Kommune

Udarbejdet af Lars Maltha Rasmussen og Anders N. Michaelsen

Antal sider: 45

December 2013

Datablad

Titel:	Fugle, padder og krybdyr på Amager Fælled 2013.
Bedes citeret:	Rasmussen, L.M. og Michaelsen, A. N. 2013. Fugle, padder og krybdyr på Amager Fælled 2013. Rapport fra Biomedia. 2013.
Antal sider:	45
Forfatter:	Lars Maltha Rasmussen og Anders N. Michaelsen, Biomedia
Kvalitetskontrol:	Laura Bech, Biomedia
Udgivelsesår:	2013
Rekvirent:	Københavns Kommune. Center for Park og Natur, CPN.
Layout og fotos:	Lars Maltha Rasmussen
Forsidefoto:	Engareal i den sydøstlige del af Amager Fælled

Indhold

Resume.....	1
Undersøgelsesområdet	2
Undersøgelsesmetoder	3
Omfang.....	3
Padder og krybdyr.....	3
Fugle.....	3
Undersøgelsesresultater for fugle.....	5
Lappedykkere.....	5
Rørdrum	6
Gæs og svaner	6
Andefugle.....	7
Vandhøns	8
Vadefugle	8
Rørhøg.....	9
Andre ikke-spurvefugle.....	9
Spurvefugle	10
Fuglearternes fordeling i undersøgelsesområdet.....	12
Karakteristik af Amager Fælleds ynglefugle	13
Generelle forslag til biotopspleje for fugle	15
Forslag til overordnede målsætninger for biotopsplejen for fugle.....	15
Rørdrum og Rørhøg	15
Rødlistede arter	15
Vandfugle.....	15
Engfugle og fugle tilknyttet moser.....	16
Fugle tilknyttet overdrev	16
Undersøgelsesresultater for padder.....	17
Grøn frø.....	17
Butsnudet frø og grønbroget tudse.....	18
Lille vandsalamander	18
Stor vandsalamander	19
Generelle forslag til biotopspleje for padder.....	21
Lille og stor vandsalamander	22
Undersøgelsesresultater for krybdyr	23
Skovfirben.....	23
Snog	23
Andre krybdyr	24
Generelle forslag til biotopspleje for krybdyr.....	24
Snog	24
Markfirben	25
Specifikke forhold ved opgradering af cykelsti	25
Referencer	27
Kortbilag: Ynglefugle på Amager Fælled.....	29

Figur 1. Husshaden er en talrig ynglefugl på Amager Fælled.

Resume

Denne rapport fra Biomedica viser resultaterne af en kortlægning af ynglende fugle, samt padder og krybdyr på Amager Fælled I 2013. Rapporten sammenligner resultatet med tidligere undersøgelser i samme område. Desuden gives der forslag til målsætninger for forvaltning og konkrete forvaltningstiltag.

For fuglenes vedkommende er de væsentligste resultater: der er som nye arter for området fundet bilag IV-arterne Rørhøg og Rørdrum som ynglende ved Grønjordssøen. Ynglefugle tilknyttet enge som Engpiber, Dobbeltbekkasin og Bynkefugl, der tidligere ynglede i området syd for Grønjordssøen, er nu helt forsvundet som ynglefugle formentlig på grund af dræning, tilgroning og tab af levestedsareal ved byudvikling.

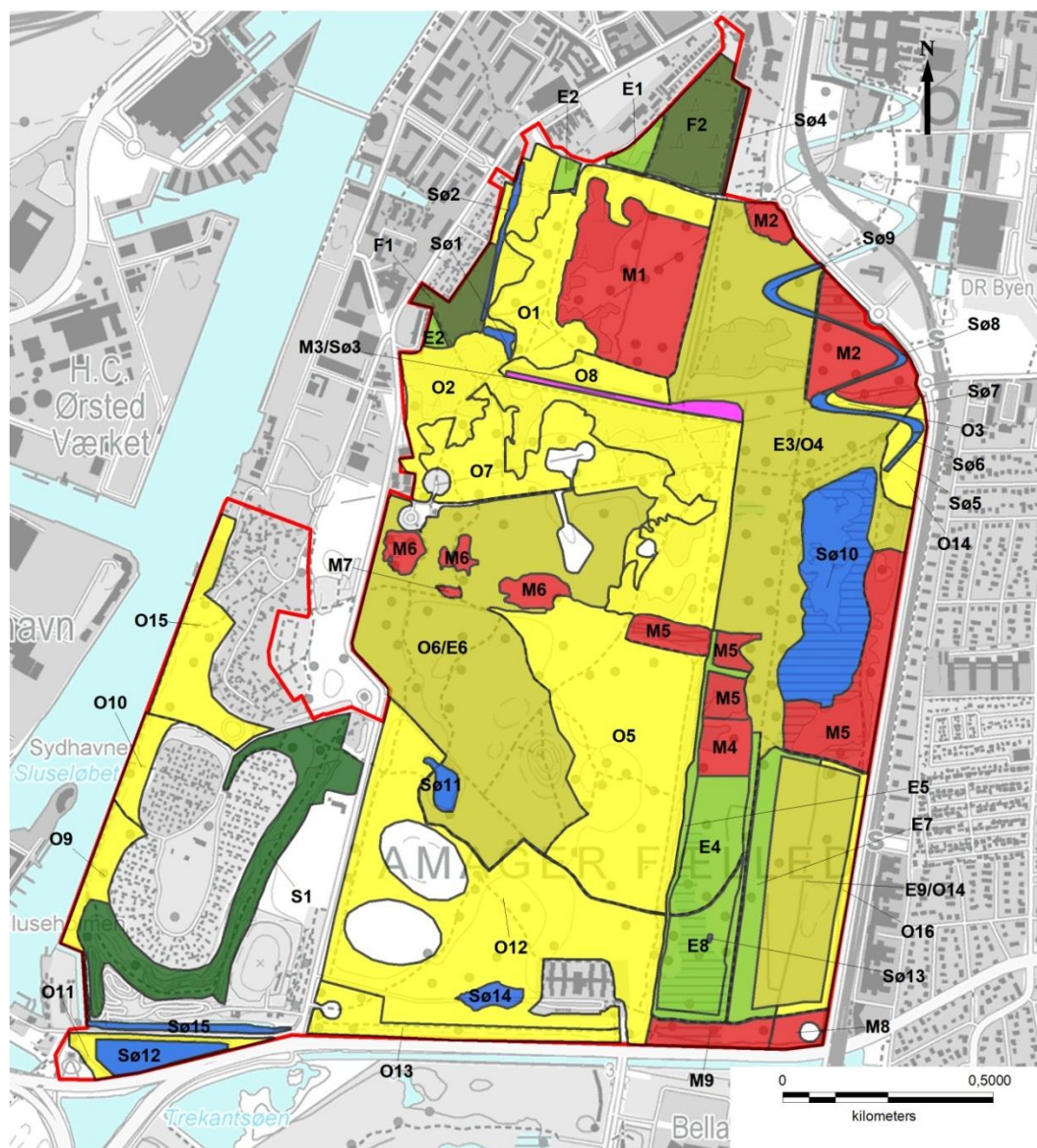
For padderne vedkommende er de væsentligste resultater: bestandene af Grøn Frø, Spidssnudet Frø (bilag IV-art), Butsnudet Frø og Grønbroget Tudse er kraftigt decimeret eller helt forsvundet, formentlig som følge af tilgroning, indvandring af fisk, byudvikling, trafikdrab og dræning. Bilag IV-arten Stor Vandsalamander er fundet som ny art i området og endda ynglende i en mindre bestand i vandhuller på engene syd for Grønjordssøen.

For krybdyrenes vedkommende er de væsentligste resultater: alle de tidligere fundne arter Hugorm, Markfirben og Stålorm ikke er fundet og i hvert fald de to første højst sandsynligt helt forsvundet fra området som følge af byudvikling og tilgroning. Snog og Skovfirben findes endnu, men bestandene er gået kraftigt tilbage, formentlig som følge af tilgroning, byudvikling, og tilbagegang i fødeudbud.

Målsætninger, konkrete forvaltningstiltag og generelle forslag til biotopspleje, som Københavns Kommune kan arbejde videre med, fremgår af særskilte underafsnit opdelt på de enkelte artsgrupper; fugle (s. 15), padder (s. 21) og krybdyr (s. 24).

Undersøgelsesområdet

Undersøgelsesområdet omfatter hele Amager Fælled afgrænset af Øresunds Boulevard mod øst, Vejlands Allé mod syd, og løbet ved Sydhavnen mod sydvest og Artillerivej. Dog er visse områder ikke med. Undersøgelsesområdets placering og områdebetegnelser fremgår af Figur 2.

Vidensindsamling Amager Fælled

Naturtyper

Eng	(6)
Eng/Overdrev	(3)
Fredskov	(2)
Mose	(8)
Mose/Sø	(1)
Overdrev	(14)
Skov	(1)
Sø	(14)

Undersøgelsesområde 2013

Figur 2. Oversigt over undersøgelsesområdet, samt betegnelser på delområder, hvortil der er refereret i teksten.

Undersøgelsesmetoder

Omfang

Der har været i alt 13 besøg i området i perioden 25. april til 7. juni med henblik på kortlægning af alle ynglefugle samt registrering af padder og krybdyr. Fordelingen af undersøgelsesdage og tidsforbruget fremgår af Tabel 1.

Tabel 1. Oversigt over undersøgelsesdage og besøgstidspunkter, samt hovedaktiviteter i forbindelse med feltarbejdet.

Dato	Start	Slut	Hovedområde	Aktivitet
20130607	1100	1300	2 Grønjordssøen, sydlige slette	firben, sene sangere
20130529	2100	2400	3 Sydøstlige dele	firben, padder, natsangere
20130528	200	500	3 Grønjordssøen, sydøstlige og sydlige del	padder, natsangere
20130523	715	1200	5 Østlige del, haveforeningen syd	padder, sangere, vandfugle
20130531	900	1400	5 Nordlige og centrale del	padder, sangere, vandfugle
20130513	435	1100	6,5 Hele området	padder, sangere, vandfugle
20130509	600	900	3 Sydøstlige del	natsangere, padder
20130503	830	1400	5,5 Østlige del	padder, vandfugle
20130501	6	1400	8 Hele området	fugle, padder, krybdyr
20130428	1930	2100	2,5 Nordlige del	fugle, padder
20130428	700	1100	4 Vestlige del	fugle, padder, krybdyr
20130426	500	830	3,5 Nordlige og østlige del	fugle, padder, krybdyr
20130425	1130	1430	3 Østlige del	fugle, padder, krybdyr

Padder og krybdyr

Der er foretaget en eftersøgning af ynglende padder i tilknytning til vandhuller og vandsamlinger ved at lytte og observere. Der er registreret kvækkende individer af de tidligt ynglende arter, skrubtudse, spidssnudet frø samt forekomst af ægklumper af skrubtudse. I forbindelse med kortlægning af nataktive ynglefugle er der kortlagt kvækkende grøn frø og iagttaget vandrende skrubtudser, samt eftersøgt grønbroget tudse. Eftersøgningen af krybdyrene skovfirben, snog og hugorm er sket i forbindelse med ynglefugleregistreringer og registreringer af padder og fugle.

- Padder: Salamandere i yngledamme ult. april til ult. maj.
- Grøn Frø: Nataktivitet maj.
- Krybdyr: Ult. april og maj. Solbadende dyr.

Fugle

Der er foretaget en kortlægning af alle ynglefuglene. Vandfugle i Grønjordssøen, langs kanaler og damme registreret ult. april og primo maj. Der er foretaget en registrering af tidligt ynglende arter ult. april først på dagen, medens sangaktiviteten er størst. De tidligt ynglende arter omfatter især andefugle, rørdrum, rørhøg, sanglærke, vibe, gransanger, musvit, blåmejse, rødhals, sangdrossel, solsort, grønirisk, jernspurv, gærdesmutte, bogfinke, rørsurv. Husskade og gråkrage er registreret ved at kortlægge rederne inden løvspring.

Registrering af sent ynglende arter er foretaget med. maj til pri. juni tidligt på dagen, medens sangaktiviteten er størst. De sent ynglende arter omfatter de fleste sangere hvor især nattegal, græshoppesanger, rørsanger, munk, løvsanger, tornsanger, havesanger yngler i store antal.

Ved registreringen af ynglefuglene er der anvendt forskellige metoder afhængigt af arterne. For andefuglene, er der registreret par og enlige hanner. Rørdrum er registreret som paukende. Rørhøg er registreret i forbindelse med redebygning og parringsadfærd. Gøg er ikke kortlagt, da de observeres i hele området og ikke er territoriale.

For de fleste sangfugles vedkommende er registreringen sket i form af syngende fugle på de tidspunkter af dagen hvor sangaktiviteten er størst. Der er tale om en modificeret kortlægningsmetode, hvor registreringerne er indtegnet på feltkort. Ved denne metode, regnes et par af spurvefuglenes som ynglende, hvis det er registreret blot en enkelt gang, i hvert område inden for den periode som regnes som starten af yngletiden. Der er foretaget en systematisk gennemgang af hele området, idet det er for stort til at gennemgå på en enkelt registrering.

Kortlægningen er så vidt muligt foretaget fra stierne i området. Der er dog en del områder, hvor det har været nødvendigt at gennemse områderne, hvilket også har været tilfældet ved kortlægningen af vandområdernes ynglefugle. Der er især lagt vægt på en sikker registrering af forekomsten af Bilag IV-arterne for at vurdere deres status i området, idet der bør tages særlige hensyn til disse ved planlægningen af området. Der er foretaget en grundig kortlægning af ynglefuglene nær den planlagte cykelsti.

Ved bearbejdningen af materialet er der lagt vægt på at beskrive forholdene for arter med et særligt beskyttelsesbehov i relation til menneskelige forstyrrelser og for arter, hvor pleje af biotoper har særlig betydning. Ud fra tidligere rapporter om områdets fugleliv er status og udvikling for ynglefuglene vurderet. Der er især henvist til tidligere rapporter om områdets ynglefugle (Ørestadsselskabet 1999, Københavns Kommune 1994, Københavns Kommune 1990) samt registreringer på DOFbasen (2013), oplysninger fra enkeltpersoner med kendskab til området samt andre kilder. På grund af forskelle i undersøgelsesområderne er det ikke muligt at lave en direkte sammenligning mellem denne registrering og de tidligere optællinger. Undersøgelsesområdernes afgrænsning har ændret sig som følge af, at en del af området mod nordøst og øst er inddraget til byggeri og vejanlæg. Dog er det vha. af detaljerede udbredelseskort i rapporten fra 1998 muligt at sammenligne de optalte områder.

Figur 3. Løvsangeren er den talrigeste ynglefugl i undersøgelsesområdet.

Undersøgelsesresultater for fugle

Ved undersøgelsen er der registreret i alt 52 arter af ynglefugle med tilsammen 817 ynglepar (Tabel 2). Kort der viser udbredelsen af ynglefuglene findes i [Kortbilag: Ynglefugle på Amager Fælled](#) på s. 28.

Tabel 2. Ynglefugle på Amager Fælled 2013

Art	Antal	Art	Antal
Lille lappedykker	8	Nattergal	25
Gråstrubet lappedykker	3	Solsort	21
Toppet lappedykker	2	Sangdrossel	2
Rørdrum	1	Rødstjert	4
Grågåås	26	Græshoppesanger	11
Knopsvane	1	Sivsanger	2
Gråand	26	Kærsanger	47
Skeand	1	Rørsanger	42
Atlingand	1	Gulbug	3
Taffeland	9	Gærdesanger	13
Troldand	2	Tornsanger	88
Fasan	7	Havesanger	15
Vandrikse	4	Munk	41
Grønbenet Rørhøne	10	Gransanger	64
Blishøne	16	Løvsanger	104
Vibe	1	Blåmejse	13
Stor præstekrave	1	Musvit	16
Rørhøg	1	Skægmejse	0
Ringdue	34	Husskade	76
Gøg	2	Skovskade	1
Stor flagspætte	1	Gråkrage	4
Sanglærke	3	Stillits	1
Hvid vipstjert	4	Grønirisk	11
Gærdesmutte	7	Bogfinke	4
Jernspurv	19	Rørspurv	12
Rødhals	6	Tornirisk	1

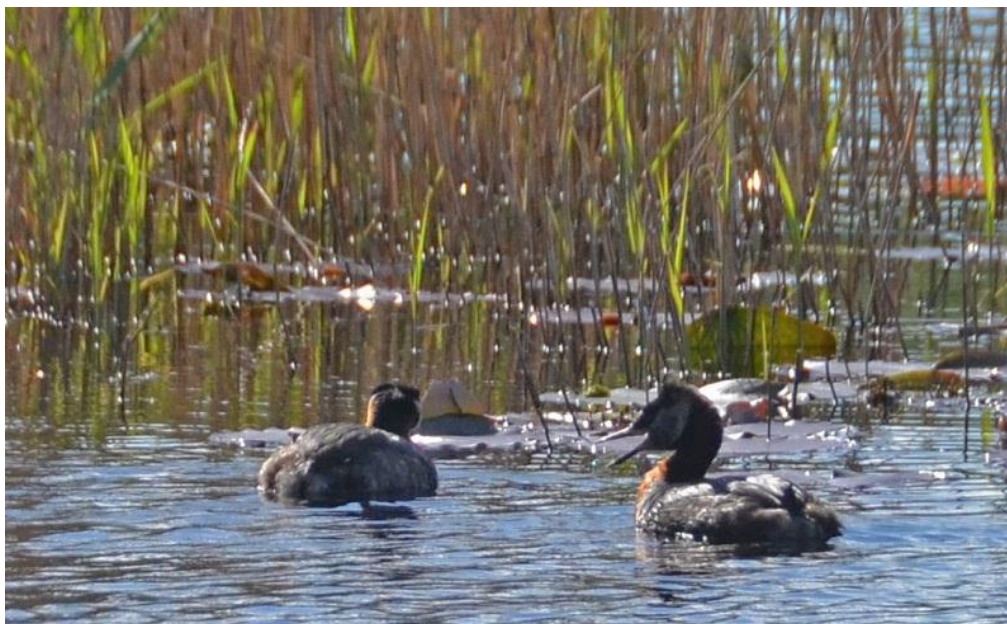
Lappedykkere

Lille lappedykker yngede med. ca. 6 par i Grønjordssøen. Desuden blev der registreret 1 par i Sø2 og i Sø4. I forhold til antallet af ynglefugle i Grønjordssøen i 1998 er der sket en kraftig reduktion. Dengang yngede der 14 par. Nogle af parrene yngede også i søområdet umiddelbart øst for cykelstien (M7), som siden er indskrænket og helt groet til i pilekrat. Der blev registreret lille lappedykker i hhv. Sø2 og Sø4, men det er ikke sikre ynglepar. Der er ikke længere tilstrækkeligt med vand til at lille lappedykker kan yngle i E4, M11 eller M12.

Gråstrubet lappedykker yngede med 2 par i Grønjordssøen, og der blev set et muligt ynglepar i Sø2. Der blev ikke registreret yngesucces. I 1998 yngede der tre par.

Toppet lappedykker blev registreret så sent som 13. maj hvor 3 fugle landede i søen. Et af to par ynglede med succes og blev set med unger. Denne art blev ikke registreret som ynglefugl i 1990'erne.

Der blev ikke iagttaget sorthalset lappedykker som ynglede med op til 3 par i 1998.

Figur 4. Gråstrubet lappedykker par i Grønjordssøen.

Rørdrum

Der ynglede et par rørdrum i den sydlige del af Grønjordssøen. Arten blev hørt pauke ved besøg d. 24. april, 1. maj og 9. maj. Desuden blev en rørdrum iagttaget flyvende nord over Vejlands Allé. Det kan have været en af magerne i yngleparret på fourageringstogt på Kalvebod Fælled, hvor fourageringsmulighederne er større, men hvor der er færre ynglemuligheder. Der blev ikke registreret ynglende rørdrum i 1998 eller tidligere. Artens yngleforekomst i området hænger ganske givet sammen med den fremskredne tilgroning af Grønjordssøen med tagrør som sikrer artens redemuligheder. Dog synes fourageringsmulighederne i området at være ret begrænsede, hvorfor det formodes at ynglefuglene fra området også fouragerer i områderne syd for Vejlands Allé.

Rørdrum er en Bilag IV-art på Fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket betyder at der skal udvises særlige hensyn til artens forekomst som ynglefugl i området.

Gæs og svaner

Grågås ynglede ret talrigt i Grønjordssøen, samt med enkelte par i tagrørsområder langs kanaler eller i mosestykker. Da en optælling af reder i Grønjordssøen ikke var mulig, er antallet af ynglende gæs vurderet ud fra antallet af par der regelmæssigt fouragerede på græs i områderne øst for søen (O14) og nord for Vandrehjemmet (O12). Det vurderes at hele bestanden af ynglende grågæs på tilsammen ca. 50 fugle fouragerede samlet i disse områder i slutningen af maj, hvor æglægningen endnu var i gang. Der blev set mange ungeførende gæs på de slåede græsplæner mellem Grønjordssøen og Ørestads Boulevard (O14). Antallet af ynglende grågæs er betydeligt højere end ved optællingen i 1990, hvor der ynglede 8 par.

Figur 5. De fleste grågæs i området har rede i tagrørssumpen i Grønjordssøen. Området med klippet græs nordøst for søen (O14) er et yndet fourageringsområde. Dog udgør cementkanten langs den kunstige slyngede kanal en barriere for de ungeførende grågæs.

Knopsvane blev fundet ynglende med et par i Grønjordssøen og et par i kanalen nord herfor. Der blev i starten af maj fundet en død svane ved kanalen. Den var ringmærket her et par år tidligere og dødsårsagen er ukendt. Dette er årsag til manglende ynglesucces hos dette par, hvor den enlige mage efterfølgende blev set i Grønjordssøen, hvor der udkæmpede sig flere territoriekampe. Parret i Grønjordssøen havde ynglesucces og fik et kuld unger på vingerne. Da svaner er meget territoriale, er et til to par formentlig hvad der er plads til i området, hvilket svarer til antallet i 1998.

Andefugle

Der ynglede 5 arter af ænder i området. Grønjordssøen er langt det vigtigste yngleområde for svømmeænder og dykænder. Den mest almindelige ynglende svømmeand i området er gråand, med 26 par. Langt hovedparten af disse par yngler i eller ved Grønjordssøen, men der er flere par gråand spredt i resten af området. Der blev kun ses ungeførende gråænder i Grønjordssøen, flest d. 7. juni med mindst seks kuld.

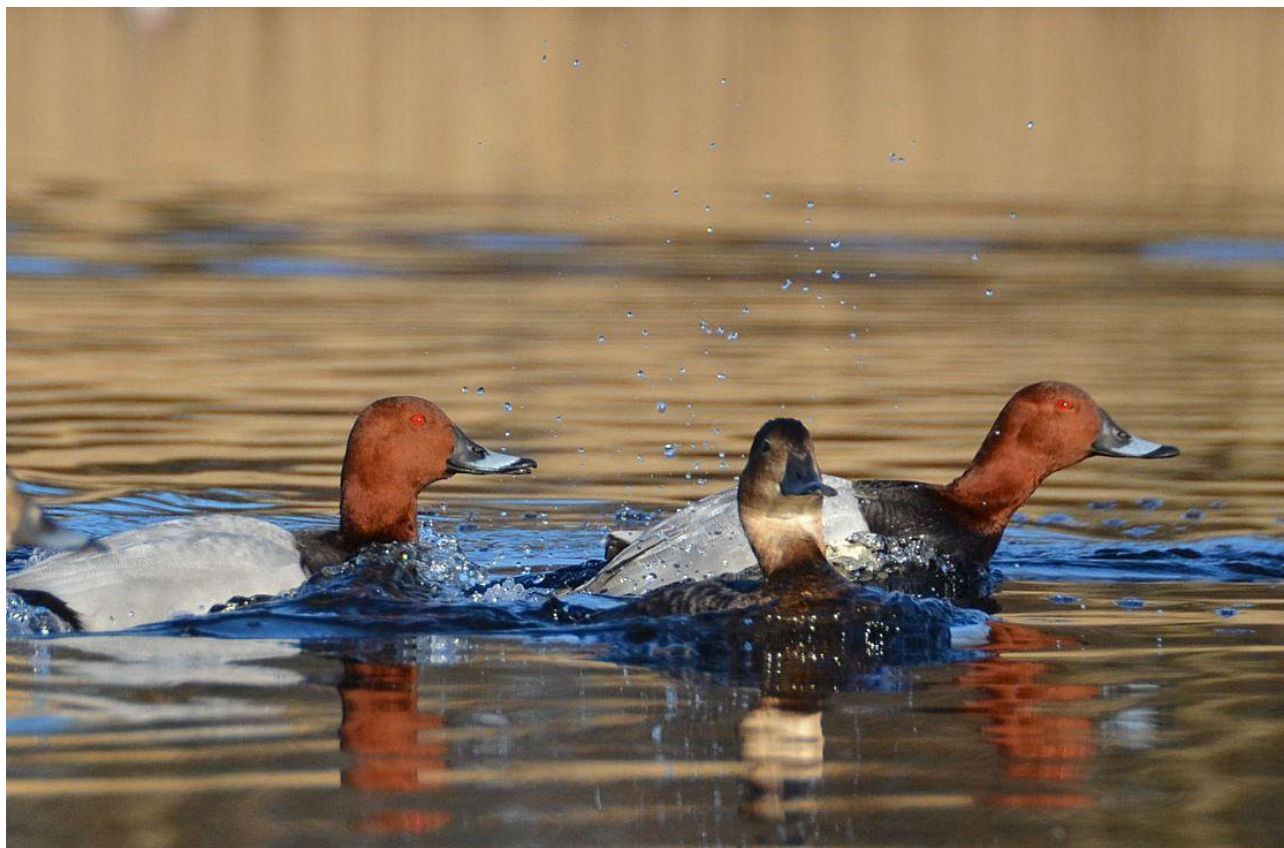
Der blev set et par skeand i Grønjordssøen, og dette par blev også set fouragere i søen nær vandrerhjemmet (Sø14). Ynglesuccessen kendes ikke.

Et par atlingand blev ligeledes set i Grønjordssøen første gang d. 3. maj. Hannen blev senere set alene, hvilket tyder på et yngleforsøg.

Der blev regelmæssigt set op til 9 par taffeland og to par troland, der vurderes at have ynglet i Grønjordssøen. Udover de fugle der har gjort yngleforsøg, rastede der flere taffelænder i Grønjordssøen.

I forhold til optællingen i 1998 er der tale om væsentligt færre par ynglende svømmeænder og flere par ynglende dykænder. Dette afspejler formentlig, at de udstrakte lavvandede områder i vid

udstrækning er groet til med tagrør, hvilket giver færre fourageringsmuligheder for svømmeænderne, men bedre yngleforhold for dykænderne. Taffelænderne ses regelmæssig på fourageringstogter væk fra Grønjordssøen, formentlig til lavvandede kystområder.

Figur 6. Der ynglede mindst 9 par taffelænder i Grønjordssøen. Taffelænder anlægger reden i tagrørssumpen, men fouragerer i lavvandede kystområder.

Vandhøns

Der blev registreret 16 par blishøns ynglende spredt i området, heraf 4 par i selve Grønjordssøen og resten i småsøer og kanaler. Der er tale om betydeligt færre ynglende blishøns i selve Grønjordssøen og også færre par i de omgivende områder end ved optællingerne i 1990'erne. Tilgroningen af Grønjordssøen med pilebuske og tætte bevoksninger af tagrør er formentlig den væsentligste årsag til at der yngler færre par her, idet gode områder med mange undervandsplanter er blevet betydeligt indskrænkede. Tilsvarende betyder tilgroningen af kanaler og udtørringen af de øvrige vådområder at biotoperne ikke er så egnede for arten.

Grønbenet rørhøne blev registreret med to par i selve Grønjordssøen, mod 14 par i 1998. Til gengæld fandtes den ynglende flere steder i tilgroede kanaler i området.

Der blev registreret 4 par vandrikse, heraf to par i Grønjordssøen. I 1998 blev der registreret to par.

Vadefugle

Der blev registreret et par vibe i området vest for vandrerhjemmet. Parret var territoriehævdende overfor krager i en længere periode, men blev ikke set ungeførende.

Et par stor præstekrave blev set et par gange i slutningen af april og begyndelsen af maj, men forsvandt herefter. Der var sandsynligvis tale om et yngleforsøg, da fuglene udførte display. En lille præstekrave hørtes ved et nattebesøg i samme område d. 29. maj. Det har muligvis været tale om et yngleforsøg, selvom fuglene ikke blev iagttaget på andre tidspunkter.

Der har tidligere ynglet dobbeltbekkasin i området. Heraf ynglede der i 1998 to par i engene syd for Grønjordssøen. Dette område der afgræsses, kunne stadig være egnet som yngleområde for dobbeltbekkasin. Dog udtørrede området forholdsvis hurtigt i 2013 og området er måske blevet mere tørt end tidligere. Dobbeltbekkasin er dog generelt gået meget tilbage som ynglefugl i Danmark, og arten blev ikke iagttaget i området, heller ikke som trækfugl.

Rørhøg

Rørhøg blev registreret med et ynglepar i området. Parret blev iagttaget med display samt redebygning i den sydlige del af Grønjordssøen d. 3. maj. Desuden blev begge mager jævnlige set i dette område. Fuglene foretog regelmæssigt fourageringstogter til området syd for Vejlands Allé. Der blev ikke registreret ynglende rørhøg i 1998 eller tidligere. Artens yngleforekomst i området hænger ganske givet sammen med den fremskredne tilgroning af Grønjordssøen med tagrør. Rørhøg er en Bilag IV-art på Fuglebeskyttelsesdirektivet, hvilket betyder at der skal udvises særlige hensyn til artens forekomst som ynglefugl i området.

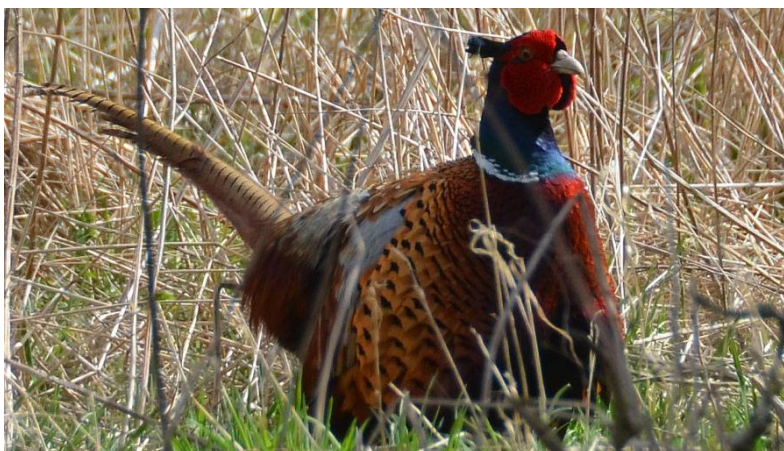
Andre ikke-spurvefugle

Af andre arter blev der registreret stor flagspætte en enkelt gang i nogle høje popler i område O1. Det har formentlig drejet sig om en strejfende fugl, da der ikke var gentagne registreringer af arten. Dog er der efterhånden tilstrækkeligt mange store træer til at man kan forvente, at stor flagspætte kan indvandre til området som ynglefugl i løbet af få år.

Ringdue blev registreret med i alt 34 par. Dette er en lidt større tæthed end arten forekom med ved registreringen i 1998. Ringduen er generelt blevet mere hyppig som ynglefugl og har i høj grad også tilpasset sig bymiljøet.

Gøg blev jævnlige hørt idet der maksimalt var to hanner samtidig, hvilket svarer til registreringerne i 1998. De forekom i de østlige og nordlige dele af undersøgelsesområdet.

Fasan blev registreret med 7 spillende kokke mod nord og øst i undersøgelsesområdet.

Figur 7. Fasan yngler fåtalligt på Amager Fælled.

Spurvefugle

Der blev registreret i alt 30 arter af ynglende spurvefugle. I Tabel 3 er spurvefuglene oplistet efter faldende hyppighed. Løvsanger og tornsanger er langt de mest almindelige ynglefugle på Amager Fælled. Dog er antallet af husskader også ganske betydeligt.

Tabel 3. Spurvefuglene oplistet efter faldende hyppighed

Art	Antal
Løvsanger	104
Tornsanger	88
Husskade	76
Gransanger	64
Kærsanger	47
Rørsanger	42
Munk	41
Nattergal	25
Solsort	21
Jernspurv	19
Musvit	16
Havesanger	15
Gærdesanger	13
Blåmejse	13
Rørspurv	12
Græshoppesanger	11
Grønirisk	11
Gærdesmutte	7
Rødhals	6
Vandrikse	4
Hvid vipstjert	4
Rødstjert	4
Gråkrage	4
Bogfinke	4
Sanglærke	3
Gulbug	3
Sangdrossel	2
Sivsanger	2
Skovskade	1
Stillits	1
Tornirisk	1

Figur 8. Skadereder blev registreret før løvspring.

I forhold til ynglefugleregistreringen af den østlige del af Amager Fælled i 1998 skal følgende forskelle fremhæves: antallet af ynglende Rørsangere er gået betydeligt tilbage. Der ynglede således under halvdelen af de par der kunne registreres i 1998, hvor rørsanger var den hyppigste ynglefugl i den østlige del af undersøgelsesområdet. Det skyldes dels at nogle af disse yngleområder er forsvundet pga. byudvikling. Nogle af de vigtige yngleområder for rørsanger er selve Grønjordssøens tagrørsområder, hvor forholdende umiddelbart forekommer at være

sammenlignelige, men her er tætheden af ynglende rørsangere også faldet betydeligt. I områderne øst og syd for Grønjordssøen, forekom tidligere adskillige ynglepar af rørsanger. Det kunne tyde på at disse områder har været betydeligt mere våde end det nu er tilfældet. På landsplan har bestanden været stabil efter 1980 (Aarhus Universitet 2013).

I alt 6 arter, der ynglede i 1998, blev ikke registreret som ynglefugle i 2013 (Tabel 4). Sorthalset lappedykker er forsvundet. Denne art yngler typisk en kortere årrække i nyetablerede søer, og forsvinder derefter atter. Skægmejse har tidligere ynglet i området. Arten blev også registreret ved Grønjordssøen, men det vurderes at arten ikke ynglede i 2013, da der kun var tale om en enkelt observation i april. Engfuglefaunen er stort set forsvundet, idet engpiber, dobbeltbekkasin og bynkefugl, der tidligere ynglede i området, nu er helt forsvundet som ynglefugle. Stær, gråspurv og skovspurv ynglede tidligere i området. Disse arter sås også i området i yngletiden, men det vurderes at de alle havde deres ynglepladser uden for området.

Tætheden af ynglende tornsanger og løvsanger er sammenlignelig med forholdene i 1998. Dog har tornsanger og løvsanger byttet plads som den mest talrige ynglefugl. Selvom der siden 1999 er ryddet opvækst af buske i området syd for Grønjordssøen, har det dog ikke betydet væsentligt færre par af disse to arter i disse områder, hvilket måske skyldes den efterfølgende tilgroning. Dog er der færre par tornsangere i området vest for Grønjordssøen (E3/O4) hvor området er så tilgroet, at det ikke længere er optimalt for denne art.

Antallet af ynglende husskade, gransanger og munk er steget siden 1998. Det er arter, hvor den øgede tilgroning med buske og træer generelt har forbedret ynglemulighederne. Vibe, stor præstekrave og sanglærke blev registreret i området vest for Vandrerhjemmet, hvor jordarbejder, og fremkomsten af en lavvandet, vegetationsløs sø inden for de sidste par år, har betydet at biotopen her er velegnet for disse arter. Området er desuden beliggende udenfor undersøgelsesområdet i 1998.

Toppet lappedykker, rørdrum, rørhøg, atlingand og troldand er arter, der er indvandret som følge af yderligere tilgroning med tagrør i området omkring Grønjordssøen (Tabel 5). Rødstjert og skovskade er arter der har fået mulighed for at yngle, efterhånden som de træbevoksede områder bliver ældre.

Tabel 4. Fuglearter der blev registreret som ynglende i 1998, men ikke i 2013.

art	antal par
Sorthalset lappedykker	3
Dobbeltbekkasin	3
Engpiber	1
Skægmejse	1
Stær	ukendt
Gråspurv	5-10
Skovspurv	10-15

Tabel 5. Fuglearter blev registreret som ynglende i 2013, men ikke i 1998.

art	antal par
Toppet lappedykker	2
Rørdrum	1
Rørhøg	1
Atlingand	1
Troldand	2
Vibe	1
Stor præstekrave	1
Sanglærke	3
Rødstjert	4
Skovskade	1
Stillits	1

Fuglearternes fordeling i undersøgelsesområdet

Grønjordssøen er det største tilbageværende vådområde, og en lang række af de ynglende vand- og sumpfugle forekommer enten kun her, eller har deres væsentligste yngleområde her. Bedømt ud fra luftfotos, er der sket en yderligere tilgroning med tagrør i søens sydlige del, og de omgivende pilekrat er lukket helt til.

De øvrige vådområder og engområder synes også at have ændret karakter siden optællingen i 1998. Eng- og moseområderne syd for Grønjordssøen (E4, E8 og E9) ser ud til at være blevet meget mere tørre i forhold til situationen i 1998, alene vurderet ud fra sammensætningen af ynglefugle. F.eks. yngede i disse områder adskillige par rørsangere i 1998. At dømme efter luftfotos synes dette området at være effektivt drænet vha. oprensning af åbne grøfter mellem 1999 og 2002 (Danmarks Miljøportal 2013).

Områderne nord for Grønjordssøen har også ændret sig markant siden 1998, især som følge af anlæg af den kunstige og slyngende kanal. Området er generelt blevet ret tørt og tilgroningen med buske og træer har fået et omfang, der har ændret områdets karakter som vådområde ganske markant.

Den vandfyldte kanal som gennemskærer området fra nord til syd vest for E3 og kanalen med betegnelse SØ2, er næsten skygget af overhængende træer. Kun få steder er de bevoksede med tagrør og der er næsten ingen fri vandflade. Derfor yngler der kun ganske få rørsangere og kun ganske få ynglende blishøner og grønbenet rørhøne i disse kanaler. SØ11 som er opstået ved gravning har en meget svingende vandstand og en forholdsvis ringe udviklet bredvegetation. Her yngler dog enkelte par blishøne og grågås, medens yngleforsøg af gråstrubet lappedykker formentlig har været forgæves. Den ganske nye sø lige vest for vandrehjemmet (SØ14) er meget lavvandet og endnu helt uden plantevegetation. Søen fungerer som fourageringsområde for skeand og gråand, men der er ingen ynglemuligheder pga. den manglende vegetation. Desuden er søen rasteplads for måger og få gennemtrækkende vadefugle.

De ynglende spurvefugle der knytter sig til buskvegetation som løvsanger, tornsanger og gærdesanger, yngler forholdsvis talrigt og forekommer jævnt fordelt i hovedparten af området, med undtagelse af det meget åbne område vest og nordvest for vandrehjemmet, hvor der ikke findes buskvegetation.

Arter knyttet til urte- og mosevegetation som kæranger og græshoppesanger er udbredt i de centrale overdrevsområder samt engområderne mod øst. Nattergal, der yngler i områder med tætte krat, buske og urter på fugtige steder, yngler udbredt i de fleste områder.

Gransanger og munk som er tilknyttet trævegetationen er ret talrigt forekommende, medens arter der er knyttet til ældre skov endnu kun forekommer ret fåtalligt. Der er således kun få par af følgende arter: Skovskade, bogfinke, rødstjert, sangdrossel og rødhals, medens Stor flagspætte blev iagttaget, dog formentlig ikke som ynglende.

De mest artsrige og tætte yngleområder for de ynglende spurvefugle findes i et bånd centralt i områdets nordlige del og især de fugtige og våde områder øst for kanalen, der adskiller den østlige og vestlige del af Amager Fælled. Disse områder er karakteriserede ved at være særligt varierede

med hensyn til fugtighedsforhold, og veksler også mellem åbne partier og tætte krat med indslag af enkelte større træer.

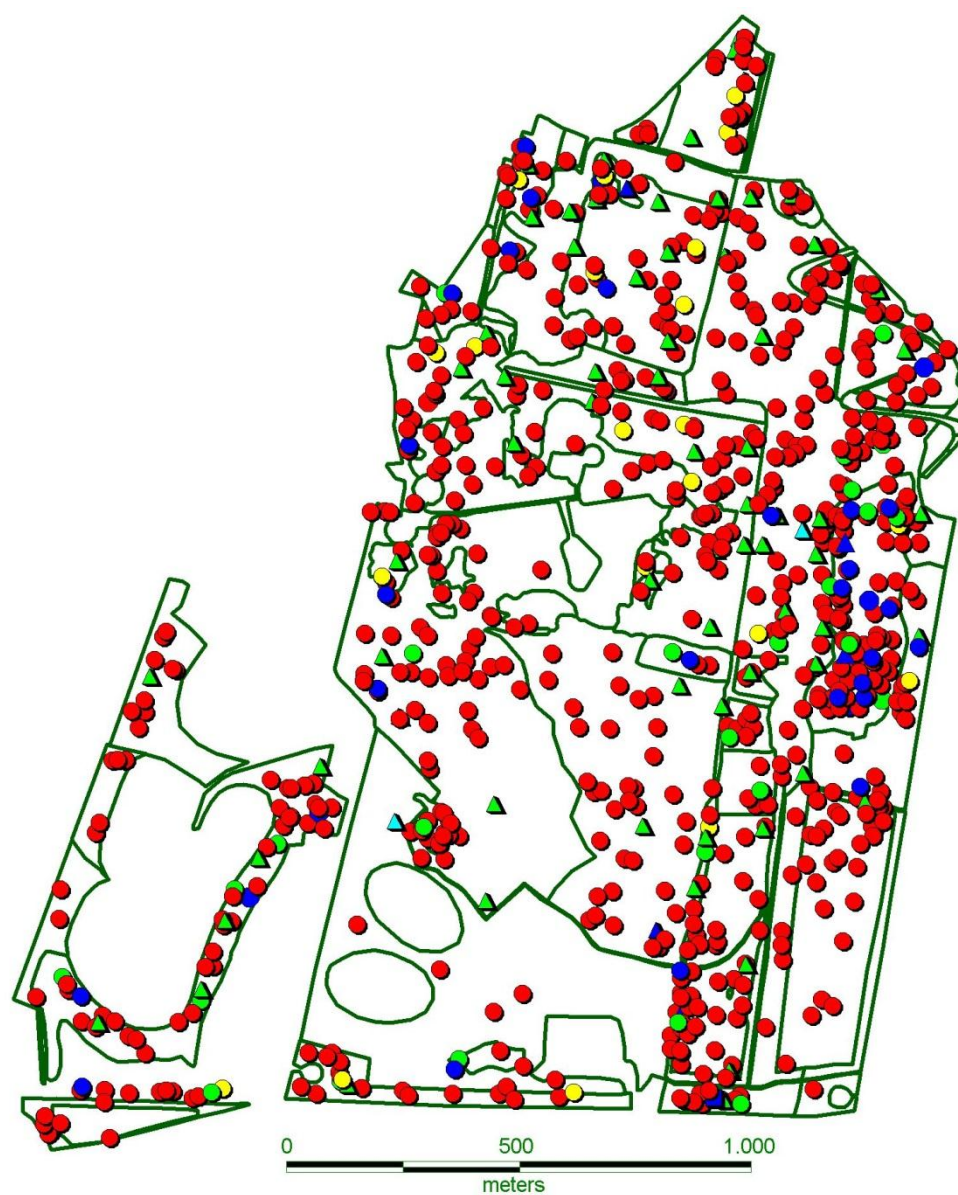
Figur 9. Kanalen betegnet Sø2 i den nordvestlige del af Amager Fælled er omkranset af skyggegivende træer.

Karakteristik af Amager Fælleds ynglefugle

Det der karakteriserer ynglefuglene på Amager Fælled er dels forekomsten af de arter der er knyttet til fugtige enge, kærømråder og vådområder som søer, moser og vandfyldte kanaler og dels de arter, der er knyttet til områder med spredt buskvegetation og mere lukket, skovagtig vegetation. Fugle knyttet til søer og moser yngler mest koncentreret i området omkring Grønjordssøen, hvor der også yngler beskyttelseskrævende arter som Rørdrum og Rørhøg. Følgende arter er tilknyttet vådområderne: Lille lappedykker, gråstrubet lappedykker, toppet lappedykker, grågås, knopsvane, gråand, skeand, atlingand, taffeland, troldand, vandrikse, grønbenet rørhøne, blishøne, sivsanger, rørsanger, pungmejse og skægmejse, som yngler visse år.

I området vest og nordvest for Vandrerrhjemmet yngler få arter som er knyttet til det helt åbne land og agerlandet som Sanglærke og Vibe. Ynglefugle tilknyttet enge som Engpiber, Dobbeltbekkasin og Bynkefugl, der tidligere ynglede i området, er nu helt forsvundet som ynglefugle.

I forhold til den fuglefauna, man typisk finder i villahaver, så er der forholdsvis få eller ingen af følgende arter: Stær, gråspurv, skovspurv, grønirisk, solsort, rødhals, gærdesmutte og bogfinke. Til gengæld yngler arterne løvsanger, tornsanger og kørsanger i særligt store tal og de er tilknyttet tørre overdrev med spredt bevoksning af buske.

Figur 10. Registreringer af samtlige fuglearter. Signaturer: Hver signatur viser et ynglepar af en art. Den største koncentration af ynglende fugle ses i Grønjordssøens sydlige del og vest for søen. De helt åbne områder i den sydlige del har ikke mange ynglefugle, men her findes de få agerlandsarter som sanglærke og vibe.

Generelle forslag til biotopspleje for fugle

Der bør opstilles ideelle målsætninger for Amager Fælleds funktion som yngleområde. Målet med biotopsplejen for fuglene er at leve op til målsætningerne.

Forslag til overordnede målsætninger for biotopsplejen for fugle

- Der skal ved udarbejdelsen af plejeplaner for Amager Fælled tages særlige hensyn til de to Bilag IV-arter rørdrum og rørhøg.
- Sikre og udbygge forekomsten af ynglende vandfugle ved Grønjordssøen, samt forbedre og udbygge områdets øvrige vådområder.
- Sikre og udbygge forekomsten af ynglefugle tilknyttet de fugtige og lysåbne naturtyper eng og mose.
- Sikre en stor ynglebestand af ”overdrevsarter” ved at fastholde områder med stor heterogenitet i form af lysåbne partier, der veksler med områder under tilgroning med buske samt træer.
- Sikre områder der udvikler sig uden pleje, og som med tiden vil få karakter af gammel skov.

Rørdrum og Rørhøg

Rørdrum skal have rigeligt med gammel rørskov til redeanbringelse og fouragering. Rørhøg har ikke brug for lige så store områder med rørskov. Den fremadskridende tilgroning har betydet, at denne biotop nu er til stede, og en biotopspleje kan bestå i at sikre en høj vandstand i Grønjordssøen i yngletiden, samt at fastholde arealet med rørskov ved at pleje området, så det ikke gror til i pilekrat. Det er vigtigt at sikre tagrørssumpen mod færdsel. Det gøres bedst ved at fastholde en høj vandstand og en tæt rørskov. Man kan øge fourageringsmuligheder for Rørdrum ved at øge arealet med lysåbne, vandfyldte kanaler. Rørhøgen fouragerer i de mere åbne dele af Amager Fælled og i store områder af Kalvebod Fælled syd for Vejlands Allé.

Rødlistede arter

Der ynglede i 2013 ikke arter, der er listet i en trusselskategori på Den Danske Rødliste (Aarhus Universitet 2013). Pungmejse, som er listet som sårbar på Den Danske Rødliste har ynglet næsten årligt i området ved eller nær Grønjordssøen siden 1980'erne. Arten blev senest registreret som ynglefugl i 2010 i området nord for Grønjordssøen. Der har dog ikke været observationer af arten i 2013. Pungmejsen anlægger sin rede ophængt i de yderste pilekviste, gerne over åbent vand. Pungmejseren er generelt gået tilbage som ynglefugl i Danmark, og det er ikke muligt at pege på biotopsforbedrende foranstaltninger der kan gavne arten i området. Da arten pga. sin ynglebiologi med den specielle rede ofte tiltrækker sig stor opmærksomhed kan forstyrrelse på ynglepladsen have negative konsekvenser.

Vandfugle

For ynglefugle der er knyttet til vådområder som søer og moser på Amager Fælled, vil en biotopspleje, der sikrer åbne solbeskinnelede vådområder og modvirker tilgroning kunne sikre bedre ynglemuligheder. Generelt kan man sikre og forbedre ynglemulighederne for de arter der er tilknyttet vådområderne ved at hæve og sikre en høj vandstand i Grønjordssøen særligt i forårs- og sommermånederne, og sikre at området med rørskov bevares, bl.a. ved at forhindre at området gror til i pilekrat. Desuden kan man i høj grad forbedre de øvrige vådområder, ved at sikre en høj vintervandstand og gradvis langsom udtørring af vådområder på engene. Da en meget stor del af områdets kanaler er fuldstændigt groet til med buske, vil det kunne forbedre ynglemulighederne for flere arter end vandfuglearterne at kanalernes omgivelser ryddes for trævækst og at der sikres en høj vandstand i kanalerne. De samme plejetiltage vil også have en meget gavnlig effekt på områdets paddefauna.

Engfugle og fugle tilknyttet moser

Ynglefuglearter tilknyttet engområder er i praksis forsvundet. Det drejer sig om dobbeltbekkasin, engpiber og bynkefugl. Disse arter kræver forholdsvis åbne, fugtige og gerne afgræssede arealer. Af arter tilknyttet fugtige åbne arealer uden afgræsning yngler græshoppesanger og kæranger ret udbredt i området. På de eksisterende afgræssede arealer bør afgræsningen fastholdes og udbygges. Det er dog særligt vigtigt at sikre en høj vintervandstand og en gradvis langsom udtørring om foråret. Særligt områderne E3 og M1, M4, M5 og M6 nord og vest for Grønjordssøen vil kunne forbedres som ynglehabitat for eng- og mosetilknyttede arter ved at sikre en højere vandstand og sikre mod tilgroning med buske og træer, ved periodevis slåning eller græsning.

Fugle tilknyttet overdrev

Der bør udpeges områder hvor følgende pleje foretages: Plukhugst eller rydning af opvækst af buske og træer. Slåning eller græsning med kortere eller længere intervaller, dvs. ikke nødvendigvis hvert år. Nulstilling af mindre parceller til naturlig succession i form af rydning og evt. harvning af jorden efterfulgt af slåning eller græsning. Det kunne være områder med særligt stort indslag af uønskede invasive plantearter.

Figur 11. Området vest for vandrehjemmet, som ses i baggrunden, har endnu ingen buskvegetation. Den lavvandede sø, der er opstået, tiltrækker en del rastende og fouragerende fugle. Søens størrelse og mulighed for at holde et vandspejl hen over sommeren er begrænset af gravningen af en rende vest for søen.

Undersøgelsesresultater for padder

Grøn frø

Grøn frø blev registreret to steder i området: Den nordlige del af Grønjordssøen samt enkelte eksemplarer på engen i område E8 (Figur 17). I slutningen af april blev en samling på 15 individer af grøn frø set på lavt vand i den nordøstlige del af Grønjordssøen. De befandt sig i overvejende skygge under udhængende træer. Det var karakteristisk, at der ikke var ideelle solrige steder med lavt vand hvor større antal af grønne frøer kunne samles. I maj blev der registreret ca. 40 kvækkende individer af grøn frø i den nordlige del af Grønjordssøen. Det vurderes at den samlede bestand af voksne individer af grøn frø højst var på 100 individer. I forhold til undersøgelsen fra 1998 er der imidlertid tale om en meget væsentlig reduktion i antallet af grønne frø, hvor der alene i Grønjordssøen vurderedes at være en bestand på mindst 2.000 individer, altså en tilbagegang på 95%!

Figur 12. En grøn frø soler sig ved Grønjordssøen. Grønne frøer opholder sig hele sommeren ved bredden af søer og vandhuller og det er afgørende at lokaliteten er solbeskinnethed og vegetationsrig.

I forhold til registreringerne fra 1998 er arten forsvundet fra den sydlige del af Grønjordssøen, hvor der dengang var de største antal. Desuden er forekomsten af grøn frø i de øvrige områder stort set forsvundet. Det vurderes i 1998, at en af årsagerne til den store bestand i Grønjordssøen skyldes fraværet af en større fiskebestand på det tidspunkt, bl.a. fordi søen havde været helt udtørret i starten af 1990'erne.

Grøn frø har brug for solbeskinnede lavvandede områder hvor den opholder sig hele sommeren og hvor æggene lægges og haletudserne udvikler sig. Tilbagegangen i antallet af grønne frøer siden 1998 skyldes i høj grad, at områdets vådområder er groet til med høj og skyggende vegetation. Forekomsten i Grønjordssøen af ynglende toppet lappedykker, som er en fiskeæder, tyder desuden på, at der har etableret sig en større bestand af fisk i søen, som bl.a. kan prædatere haletudserne. Haletudserne har dog mulighed for at udvikle sig på det lave vand i søens bredvegetation.

Butsnudet frø og grønbroget tudse

Butsnudet frø og grønbroget tudse har tidligere ynglet i området. Trods eftersøgning af arterne blev disse ikke registreret i området. Der er ikke set ynglevandhuller, der tilfredsstiller arternes krav. Grønbroget tudse blev eftersøgt med lysning om natten i det meget åbne område O12 vest for Vandrerhjemmet. Lokaliteten synes velegnet som fourageringsområde, men der mangler egnede yngleområder i form af lavvandede vegetationsfattige vandhuller. Arten foretrækker åbne arealer hvor der indgår vegetationsfattige, fugtige partier med grus, sand og sten. Der er blevet iagttaget et individ af grønbroget tudse i området nord for Grønjordssøen i 2010, men bortset herfra foreligger der ikke iagttagelser af nogen af arterne siden registreringerne i slutningen af 1990'erne. Arternes status i området er derfor usikker, og de er ret sandsynlig helt forsvundet fra området. Grønbroget tudse er omfattet af Habitatdirektivets Bilag IV.

Lille vandsalamander

Lille vandsalamander blev fundet ynglende i flere vandhuller i den sydligste del af området (5 vandhuller i E8 og vandhuller i E4, se Figur 16). Trods eftersøgning i områderne omkring Grønjordssøen blev der ikke iagttaget Lille Vandsalamander her.

Figur 13. Lille vandsalamander yngler i flere vandhuller i engområderne E8 og E4. Tidligere var der også ynglende lille vandsalamander ved Grønjordssøen.

De tilbageværende vandhuller, hvor arten blev fundet, er i større eller mindre udstrækning under tilgroning, dels med overhængende pilebuske, dels med kraftig vegetation i selve vandhullerne. Ved Grønjordssøen kan forekomsten af fisk være årsagen til at der ikke blev registreret salamandre her, og måske er arten forsvundet herfra siden slutningen af 1990'erne.

Figur 14. Dette vandhul er opstået ved opgravning af materiale til en kanonstilling og kan genfindes på luftfotos fra 1945. I vandhullet lever både lille og stor vandsalamander. På den ene side holdes vandfladen fri pga. græssende kreaturer, medens den anden bred er under kraftig tilgroning.

Stor vandsalamander

Stor vandsalamander blev ganske overraskende fundet i to vandhuller på engen i den sydlige del af område E8. Ved eftersøgning af salamander om natten d. 28. og 29. maj blev der set i alt 8 eksemplarer af denne art, der ikke tidligere er registreret på Amager Fælled. Stor vandsalamander yngler i de samme vandhuller, hvor der er de største antal af lille vandsalamander. Arten har formentlig været i området tidligere, men den registreres bedst om natten hvor den er meget mere aktiv og er sikkert derfor blevet overset. Stor vandsalamander er på Habitatdirektivets Bilag II og IV og er derfor særligt beskyttelseskrævende.

Figur 15. Stor vandsalamander blev registreret i to vandhuller på engen i E8. Dette foto er fra SØ13. Den er ikke tidligere fundet på Amager Fælled. Den kan være vanskelig at registrere, da den overvejende er nataktiv.

Figur 176. Registrering af springpadder på Amager Fælled. Signaturer: Grøn: Grøn frø. Rød: Skrubtudse. Blå: Spidssnudet frø.

Figur 167. Registrering af ynglende lille vandsalamander (rød) og stor vandsalamander (blå).

Generelle forslag til biotopspleje for padder

Hvis det tidligere dyreliv skal sikres og genopbygges, kræver det at yngleforholdene forbedres. Grøn frø lægger æg sent på foråret og kræver varmt vand hvor solen skinner på hele vandhullet, hvor den yngler. Vandet skal være rent, og der skal være mange vandplanter. Registreringen af grøn frø i 2013 viser, at arten kun yngler i den nordlige del af Grønjordssøen. Tidligere yngede den overalt i Grønjordssøen og især i den sydlige del foruden i flere andre vådområder på Amager Fælled, hvorfra den helt er forsvundet. Grøn frø er endvidere et vigtigt byttedyr for snog.

Man kan forbedre forholdene for grøn frø ved Grønjordssøen ved at fjerne træer der skygger for de lavvandede dele af søen i den nordlige del. Dette vil dog ikke være tilstrækkeligt til at sikre en væsentligt større bestand. Der bør etableres en lang række ynglevandhuller spredt ud over området, især i den vestlige del af Amager Fælled, hvor denne biotopstype helt mangler. Pga. områdets jordbundsforhold, hvor størstedelen består af opfyld, kræver etablering af vandhuller formentlig særlige forholdsregler.

Etableringen af ynglevandhuller vil også kunne komme de andre arter af padder til gavn, både spidssnudet frø, butsnudet frø, lille og stor vandsalamander. I områderne M1, M2 og E3 bør det undersøges, om det er muligt at etablere grupper af ynglevandhuller til padder. Supplerende ynglevandhuller bør anlægges samlet i grupper og bør etableres i de områder hvor der i forvejen er en høj grundvandstand.

Generelt skal det bemærkes, at etableringen af stærkt trafikerede veje som Ørestads Boulevard langs hele områdets østlige grænse og tilstedeværelsen af Artillerivej, der gennemskærer områdets vestlige del, ganske givet påvirker områdets paddebestand negativt i form af trafikdrab. Trafikken på disse veje er formentlig øget ganske betragteligt inden for de senere år i takt med udbygningen af såvel Ørestaden som Islands Brygge.

Figur 18. Trafikdrab på de tilstødende veje kan have en negativ effekt på antallet af padder og snoge, da f.eks. skrubtudser vandrer væk fra yngleområderne efter æglægningen for at tilbringe resten af sommeren på land, hvor de også overvintrer. På Ørestads Boulevard langs Amager Fælleds østside kører hver dag 8.400 biler.

På Artillerivej er hverdagsdøgntrafikken 12.400 og på Ørestads Boulevard 8.400 biler (Københavns Kommune 2013). Det eneste afværgemiddel mod trafikdrab af padder vil være opsætning af paddehegn, hvilket ville være forbundet med en betydelig udgift.

I dag ville en skærpet fortolkning af habitatdirektivet formentlig medføre at anlæg af Ørestads Boulevard ville kræve etablering af permanente paddehegn langs hele vejen af hensyn til de beskyttelseskrævende arter som spidssnudet frø og stor vandsalamander. Tilsvarende ville erstatningsbiotoper for markfirben, snog og måske også grønbroget tudse formentlig blive stillet som krav for at kompensere for indgrebet i disse dyrs habitater og levevilkår. Manglen på disse afværgeforanstaltninger har ganske givet haft en negativ effekt på levevilkårene og antallet af dyr. På sigt kan der derfor være tale om at lave afværgeforanstaltninger for at forhindre trafikdrab.

Lille og stor vandsalamander

Særligt hvad angår yngleforholdene for lille og stor vandsalamander skal det bemærkes, at de eksisterende huller er opstået i forbindelse med anlæg af batterier på strandengen og de kan findes på høje målebordsblade som er opmålt før år 1900. Da lille vandsalamander kun er fundet ynglende her i 2013, og tidligere har haft en større udbredelse i området, er det af afgørende betydning for salamandrenes fortsatte opretholdelse, at der snarest foretages pleje af de eksisterende vandhuller. Bemærk at der findes flere lavninger og småvandhuller i undersøgelsesområdet end dem som fremgår af kortet på figur 2 som ”sø”, og at disse formentlig i andre og mere våde år, spiller en rolle for padderne. Der bør fjernes pilebuske og træer i nærheden af alle de eksisterende vandhuller. Pleje af de eksisterende vandhuller vil dog ikke i sig selv være tilstrækkeligt til at sikre salamandrenes gunstige levevilkår i området. Det vil være nødvendigt at supplere de eksisterende ynglevandhuller med anlæg af flere nye vandhuller i nærheden af de eksisterende og i grupper i andre områder af Amager Fælled.

Figur 19. Figur 15. Stor vandsalamander blev registreret i to vandhuller på engen i E8. Dette foto er fra SØ13. Den er ikke tidligere fundet på Amager Fælled. Den kan være vanskelig at registrere, da den overvejende er nataktiv. I vandhullet vokser gul iris, der i løbet af maj vokser op og fylder vandhullet, samt skygger dette. Sidst på sommeren fremstod det mudret og næsten totalt udtørret.

Undersøgelsesresultater for krybdyr

Skovfirben

Der blev iagttaget et enkelt firben, mellem område E3 og M2 (Figur 20). Desværre blev det ikke sikkert artsbestemt, men det drejer sig mest sandsynligt om et skovfirben. Trods målrettede og gentagne eftersøgninger af firben i forskellige dele af området, lykkedes det ikke at registrere flere firben. Bl.a. området omkring de store kunstige høje i O6, har en karakter, der synes velegnet til skovfirben. Det skal tilføjes, at det bedste tidspunkt at eftersøge arten er i første halvdel af april, hvor individer nemmest registreres når de solbader. Da undersøgelsen først påbegyndtes i slutningen af april var registreringschancerne ikke optimale.

Figur 20. Fordeling af registreringer af firben sp. (rød) og snog (grøn).

Ved undersøgelsen i 1998 blev der registreret enkelte individer af skovfirben forskellige steder i undersøgelsesområdets vestlige del. Andre kilder viser kun et par registreringer af skovfirben fra de seneste 10 år. Resultatet af denne undersøgelse tyder på, at der endnu kan være en meget lille bestand af skovfirben på Amager Fælled.

Snog

Der er trods målrettet eftersøgning af arten ikke blevet registreret snog i denne undersøgelse. Der foreligger dog mindst en enkelt iagttagelse af "en lille voksen" snog fra området omkring Grønjordssøen (Henrik Korzen, pers. komm.), så arten findes endnu i området. En grundig eftersøgning af snog forudsætter dog en meget intens indsats, herunder anbringelse og kontrol af kunstige skjulesteder, hvilket ikke har været muligt inden for rammerne af denne undersøgelse.

Der har tidligere været en meget stor bestand af snog i området, med de største forekomster omkring Grønjordssøen. Allerede i forbindelse med anlægget af Ørestaden gik antallet af snog dog markant tilbage, idet antallet af observationer i forbindelse med sammenlignelige feltundersøgelser faldt fra 130 i 1995 til 22 i 1998. De manglende iagttagelser trods mange dages feltarbejde i området i 2013 tyder derfor på, at tilbagegangen for arten er fortsat, og at snogen må anses for at være truet af udryddelse i området.

Der er stadig en mindre bestand af grøn frø der yngler i området, og disse udgør formentlig det vigtigste byttedyr for snog. Selvom bestanden af grøn frø, og de øvrige paddearter, er reduceret til få procent af forekomsten i starten af 1990'erne, er det måske ikke hele forklaringen på at snogen næsten helt er forsvundet fra området. Oplysningerne i undersøgelsen fra 1998 tyder på en væsentlig årsag kan skyldes ændringer i artens muligheder for æglægning og/eller vinterdvale. Reduceringen i antallet af snog skete allerede i forbindelse med Ørestadens anlæggelse i midten af 1990'erne, hvilket kan skyldes, at områderne nord og vest for Grønjordssøen har været de vigtigste yngle- og overvintringsområder for snogen. Etableringen af en forholdsvis stærkt trafikeret vej op til området bidrager også negativt til denne udvikling.

Andre krybdyr

Der blev ikke registreret hverken stålorm eller markfirben i området. Der foreligger heller ikke observationer fra andre kilder af disse arter inden for de senere år. Markfirben forsvandt muligvis allerede i perioden kort efter 1995 hvor Ørestaden blev anlagt. Den havde de vigtigste yngleområder nord for Grønjordssøen, områder der i dag er fuldstændigt inddraget til byudvikling.

Hugorm er tidligere registreret med ganske få eksemplarer i den nordvestlige del af Amager Fælled (Københavns Kommune 1994). Der er eftersøgt krybdyr i de samme områder, uden at der dog er fundet nogen. Det skal tilføjes, at det mest optimale tidspunkt og velegnede vejrforhold blev forpasset, idet en undersøgelse først i april havde været det mest ideelle tidspunkt for registreringer. Det er ikke på baggrund af denne undersøgelse muligt med sikkerhed at fastslå, at hugorm, markfirben og stålorm er forsvundet fra undersøgelsesområdet. Dog tyder de manglende registreringer trods et ret omfattende feltarbejde dog på, at bestandene er stærkt reducerede og sandsynligvis truet med helt at forsvinde fra området, hvis dette ikke allerede er sket.

Generelle forslag til biotopspleje for krybdyr

Der bør opstilles ideelle målsætninger for Amager Fælleds funktion som levested for krybdyr. Målet med biotopsplejen for krybdyrene er at leve op til målsætningerne.

Forslag til overordnede målsætninger for biotopsplejen for krybdyr:

- Sikre og udbygge levestederne for snog.
- Forbedre forholdene for skovfirben og stålorm.
- Retablere leveforhold for markfirben og genudsætte arten.

Snog

Der kan etableres områder som er særligt velegnede som udklækning for æg (kompost og dyregødning), ligesom der kan etableres områder, som er særligt velegnede for overvintring. Disse bør etableres i området nord og vest for Grønjordssøen, for at trække snoge så langt væk fra den befærdede Øresunds Boulevard som muligt. Der kan desuden udlægges kunstige skjul for krybdyr, herunder snog.

Bestanden af snog kan sikres og øges ved at sikre gennemførsel af forslag til at forbedre forholdene for voksne padder, der er de voksnes foretrukne bytte. Snoge tager også regnorme, snegle uden hus, insekter, fiskeyngel og haletudser.

Figur 21. Snogen er blevet meget fåtallig i området, og der er behov for at sikre deres ynglemuligheder og forbedre deres fødetilgang. Foto fra Stigsnæs 2013.

Markfirben

I England er markfirben genudsat succesfuldt i mange områder hvorfra den er forsvundet. Da yngleområderne for markfirben er helt forsvundet i forbindelse med Ørestadens anlæggelse, forudsætter en genudsætning at der etableres velegnede yngleområder. Markfirben lægger æg i sand, og æggene klækkes ved solvarme. Det er dog uden for rammerne af denne undersøgelse at lave en nærmere beskrivelse af et sådan projekt og vurdere mulighederne nærmere.

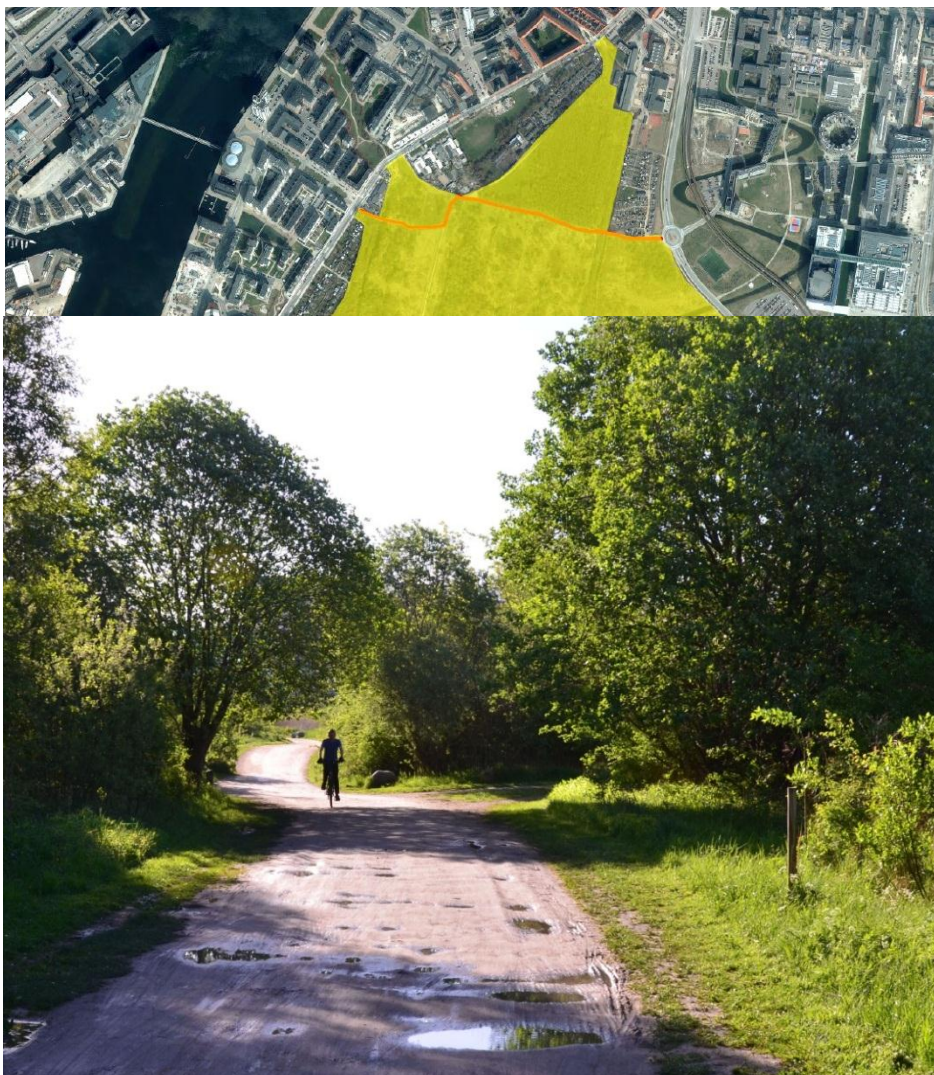
Specifikke forhold ved opgradering af cykelsti

Kommenhavns Kommune har bedt om at vurdere påvirkningen af dyrelivet ved en eventuel asfaltering af cykelstien der gennemskærer den nordligste del af området, og forbinder Amager med Sydhavnen (Figur). Af Københavns Kommunes trafiktællinger på selve broforbindelsen fremgår det, at der dagligt passerer gennemsnitligt 11.100 cykler over broforbindelsen. Det vurderes at mellem 30 og 50 % af disse passerer gennem den nordlige af Amager Fælled. En asfaltering af stien vil formentligt øge trafikmængden her.

I forhold til forekomsten af ynglefugle, vil en asfaltering næppe få væsentlig betydning for de ynglende fugle i området. De fuglearter der yngler langs området er knyttet til bevoksningerne, og færdes i ringe udstrækning langs eller på tværs af stien. Fugle kan nemt tilpasse sig cyklende trafik, pga. ringe hastighed og støjpåvirkning.

I relation til padder og krybdyr, kan en asfaltering betyde øget trafikmængde og øget hastighed, hvilket kan have en negativ effekt på vandrende padder i form af trafikdrab. Dog er der aktuelt relativt få padder i netop denne del af Amager Fælled, og derfor vil effekten formentlig være ubetydelig, men det kan ændre sig i fremtiden. En belysning af stien vil kunne have en væsentlig negativ betydning, dels ved at øge trafikken og dels ved at lysforurene på tidspunkter hvor padderne normalt vandrer i ly af mørket.

Saltning kan potentielt udgøre et problem, hvis de nærliggende vådområder i fremtiden koloniseres af padder. Saltholdigheden af vandet i padders yngleområder har afgørende betydning for både levestedernes kvalitet og arternes ynglesucces. Der findes langs tracéet enkelte grøfter, kanaler og lavt liggende, forårsoversvømmede områder, der potentielt kan fungere som egnede leve- og ynglesteder. Disse områder kan afhængig af vejsituation og glatførebekæmpelsens udførelse risikere at modtage relativt store saltmængder over kortere tidsrum i foråret (fx i situationer med tøj efter længere kuldeperioder med saltning). De fleste padder inklusive dem som aktuelt kendes fra området er udelukkende eller fortrinsvis tilpasset livet i ferskvand og selv om der kendes eksempler på at voksne individer af nogle arter kan overleve en vis grad af saltholdighed, gælder det for alle arter, at især paddernes æg og yngel er ekstra sårbare for saltpåvirkning i væsentligt lavere koncentrationer end det de voksne kan klare. (Nordens padder og krybdyr, Kåre Fog m. fl., 2001). Bilag IV-arterne spidssnudet frø og stor vandsalamander er blandt de mindst salttålende arter, i den anden ende af skalaen findes fx skrubtudse og grønbroget tudse.

Figur 22. Cykelstien mellem område F1 og O1 forbinder området omkring DR Byen med Islands Brygge.

Referencer

Ørestadsselskabet 1999. Ørestadsselskabet Metro i København. Baggrundsrapport. Fugle, padder og krybdyr på den østlige del af Amager Fælled 1998. Carl Bro a/s. Udarbejdet af Bio/Consult.

Københavns Kommune 1994. Parkafdelingen. Naturovervågning af vestlige del af Amager Fælled, 1993. Rapport udarbejdet af Parkafdelingen, Ornis Consult og Erik Rald.

Københavns Kommune 1990. Naturovervågning af Amager Fælled, 1990. Rapport udarbejdet af Stadsgartnerens kontor, Ornis Consult, Feltbotanisk Klub og Entomologisk forening.

Aarhus Universitet 2013: Den Danske Rødliste. <http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/redlistframe/>

Københavns Kommune 2013. Trafikken i tal. <http://www.kk.dk/da/om-kommunen/fakta-og-statistik/statistik-og-historie/emneopdelt-statistik/trafik>

DOFbasen 2013. <http://www.dofbasen.dk/>

Danmarks Miljøportal 2013. <http://arealinformation.miljoeportal.dk/>

[Nordens padder og krybdyr, Kåre Fog m.fl., 2001](#)

Kortbilag: Ynglefugle på Amager Fælled

Figur 22. Fordeling af lappedykkere. Signatur: Grøn: Gråstrubet lappedykker, Rød: Toppet lappedykker, Blå: Lille lappedykker.

Figur 23. Fordeling af rødbrum (rød) 1 par og rørhøg (blå) 1 par.

Figur 24. Fordeling af knopsvane (blå) og grågås (rød).

Figur 25: Fordeling af gråand.

Figur 26. Fordeling af skeand (grøn) 1 par, trolldand (blå trekant) 2 par, og taffeland (rød) 9 par.

Figur 27. Fordelingen af 7 spillende fasankokke.

Figur 28. Fordeling af vandhøns. Blishøne (rød) 16 par, grønbenet rørhøne (grøn) 10 par, vandrikse (blå) 4 par.

Figur 29. Fordeling af ynglende vadefugle. Stor præstekrave (blå) 1 par, lille præstekrave (grøn) 1 par, vibe (rød) 1 par.

Figur 30. Fordeling af ringdue 34 par.

Figur 31. Fordeling af stor flagspætte (blå) 1 par, bogfinke (gul) 4 par og rødhals (rød) 6 par.

Figur 32. Fordeling af tornirisk (rød) 1 par, grønirisk (grøn) 11 par og hvid vipstjert (blå trekant) 2 par.

Figur 33. Fordeling af gærdesmutte 7 par.

Figur 34. Fordeling af jernspurv 19 par.

Figur 35. Fordeling af nattergal 25 par.

Figur 36. Fordeling af solsort (rød) 21 par og sangdrossel (blå trekant) 2 par.

Figur 37. Fordeling af rødstjert 4 par.

Figur 38. Fordeling af græshoppesanger 11 par.

Figur 39. Fordeling af rørsanger (rød) 42 par og sivsanger (grøn) 2 par.

Figur 40. Fordeling af kærøversanger 47 par.

Figur 41. Fordeling af gulbug (blå) 3 par og havesanger (rød) 15 par.

Figur 42. Fordeling af gærdesanger 13 par.

Figur 43. Fordeling af tornsanger 88 par.

Figur 44. Fordeling af munk 41 par.

Figur 45. Fordeling af gransanger 64 par.

Figur 46. Fordeling af løvsanger 104 par.

Figur 47. Fordeling af musvit (gul) 16 par, blåmejse (blå) 13 par og halemejse (rød) 1 par.

Pindsvinekartebolle forekommer flere steder i store bevoksninger på Amager Fælled.

Denne rapport fra Biomedia viser resultaterne af en kortlægning af ynglende fugle, samt padder og krybdyr på Amager Fælled i 2013. Rapporten sammenligner resultatet med tidligere undersøgelser i samme område. Desuden gives der forslag til målsætninger for forvaltning og konkrete forvaltningstiltag.